

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Департамент охорони державної таємниці та ліцензування

вул. Володимирська, 33, м. Київ, 01601
Тел. (044) 408-48-12
E-mail: rsv_doditl@ssu.gov.ua

«05» серпня 2020 року № 26/2-4804

На № _____ від _____

Щодо питання участі захисника у кримінальному провадженні, яке містить відомості, що становлять державну таємницю.

У Департаменті охорони державної таємниці та ліцензування Служби безпеки України комплексно опрацьовано питання, яке стосується оформлення/скасування допуску та надання/припинення доступу до державної таємниці захиснику (далі - адвокату), що приймає участь у кримінальному провадженні, яке містить відомості, що становлять державну таємницю (зокрема, на стадії досудового розслідування, а також у судовому провадженні першої, апеляційної та касаційної інстанцій), та систематично стає предметом звернень до органів СБУ для надання додаткових роз'яснень.

Вказане питання внаормовано статтею 517 Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК), статтями 22, 24, 26-27 Закону України «Про державну таємницю», а також розділами Порядку організації та забезпечення режиму секретності в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 № 939, далі - Порядок-939), які мають назву «Надання, переоформлення та скасування допуску громадян до державної таємниці. Проведення перевірки громадян у зв'язку з їх допуском до державної таємниці» та «Надання доступу до державної таємниці».

В розрізі зазначеного, вбачається необхідним враховувати наступні рекомендації:

1. Оформлення допуску до державної таємниці адвокату на стадіях досудового розслідування, судового провадження у першій інстанції або судового провадження з перегляду судових рішень (в суді апеляційної та касаційної інстанцій) **завжди** здійснюється за правилами, безпосередньо передбаченими пунктом 53 Порядку-939.

Так, якщо для вирішення завдань кримінального провадження, адвокат потребує оформлення вказаного допуску на стадії досудового розслідування, він звертається з письмовою вмотивованою заявою до відповідної установи, де здійснюється слідство, яка, після її опрацювання та підготовки режимно-секретним органом (далі - РСО) подання (де визначається потреба громадянина в роботі із секретною інформацією та форма допуску), надсилає до органу СБУ клопотання для погодження порушеного адвокатом питання у рамках конкретного кримінального провадження.

Верховний Суд

вул. П. Орлика, 8, м. Київ, 01043

Державна судова адміністрація України
(для інформування апеляційних та місцевих судів загальної юрисдикції, що мають спеціальний дозвіл на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею)

вул. Липська, 18/5, м. Київ, 01601

Правоохоронні органи

(за списком на розсилку; до відома та інформування підпорядкованих підрозділів, включаючи слідчі та режимно-секретні органи, підрозділи процесуального керівництва, у тому числі, на місцях)

Рада адвокатів України (до відома та врахування)

вул. Борисоглібська, 3, м. Київ, 04070

Якщо зазначене клопотання було задоволено, адвокат подає до РСО документи, передбачені пунктами 54, 56 Порядку-939 (*а саме: отримані в РСО та підписані адвокатом правила надання відповідей на перелік питань; відповіді на питання, визначені у вказаному переліку, із підписом на кожному його аркуші; дві кольорові фотокартки розміром 3,5 x 4,5 сантиметра, що відповідають його віку на час оформлення допуску; зобов'язання громадянина у зв'язку з допуском до державної таємниці; документ, виданий спеціалізованим медичним закладом про проходження психіатричного огляду, що підтверджує відсутність у громадянина психічних розладів, які можуть завдати шкоди охороні державної таємниці*), а РСО готує та надсилає на адресу органу СБУ вмотивований запит для розгляду питання про оформлення адвокату допуску до державної таємниці (пункт 56 Порядку-939), із посиланням на наявний лист-погодження та наведенням додаткової інформації, передбаченої абзацом третім пункту 53 Порядку-939.

Оформлений адвокату допуск є підставою для надання йому доступу до державної таємниці, при цьому, як вказано вище, виключно у межах конкретного кримінального провадження.

Облікова картка, зазначена у підпункті 4 пункту 56 Порядку-939 (форма б); а також письмове зобов'язання громадянина щодо збереження державної таємниці, зберігаються у картотечі, складеній в алфавітному порядку, в РСО установи, за місцем провадження адвокатом діяльності, пов'язаної з державною таємницею.

Після закінчення досудового розслідування та звернення до суду з обвинувальним актом, раніше наданий доступ адвокату до державної таємниці має бути припинений (*натомість допуск до державної таємниці, який він має, залишається чинним ще протягом шести місяців та може бути використаний, як вказано нижче*).

На стадії судового провадження у першій інстанції, якщо адвокат потребуватиме доступу до державної таємниці, такий доступ, на час судового розгляду (*до ухвалення вироку*), буде наданий відповідним судом після виконання ним приписів пунктів 53 та 71 Порядку-939 (*з урахуванням чинності у адвоката допуску до державної таємниці, з органом СБУ має бути погоджена лише потреба громадянина в роботі із секретною інформацією; крім того, судом, в установи, яка здійснювала досудове розслідування, має бути витребувана вказана вище облікова картка (форма б) та письмове зобов'язання*).

Після ухвалення судом вироку (*вступу вироку в законну силу або його апеляційного оскарження*), доступ адвокату до державної таємниці має бути припинений.

Тож, за умов подальшого провадження в суді апеляційної чи касаційної інстанцій, буде працювати алгоритм надання/припинення доступу адвокату до державної таємниці, який розглянутий вище для судового провадження у першій інстанції.

2. Відповідно до абзацу третього пункту 80 Порядку-939 вбачається, що однією із підстав скасування допуску до державної таємниці є, зокрема, припинення громадянином діяльності, у зв'язку з якою йому було надано такий допуск, за відсутності протягом шести місяців після припинення доступу до державної таємниці обґрунтованої потреби у такій діяльності.

Враховуючи вказане, а також приписи абзацу першого пункту 80 Порядку-939 вбачається, що за умов настання розглянутих вище підстав, питання скасування допуску до державної таємниці має бути ініційоване суб'єктом режимно-секретної діяльності (судовою установою) виключно за останнім місцем провадження адвокатом діяльності, пов'язаної з державною таємницею, оскільки саме там, в РСО, має зберігатись його облікова картка (форма б).

Вирішення розглянутого питання іншим шляхом є помилковим (наприклад, самовільне повернення установою облікової картки та зобов'язання до судової інстанції чи правоохоронного органу, який першим подавав документи до органу СБУ для оформлення адвокату допуску до державної таємниці та вимога від них вжити заходів для скасування такого допуску).

3. У разі, якщо адвокат одночасно бере участь у судовому розгляді за різними справами (тобто договори про надання ним правової допомоги укладено з декількома не пов'язаними між собою громадянами), які слухаються у судах різних інстанцій чи в одному суді, та потребує по кожній з них допуску та доступу до державної таємниці за однаковою формою допуску, має бути застосовано наступний порядок дій:

- у межах справи, яка готується до розгляду першою (серед інших), адвокат має отримати допуск та/або доступ до державної таємниці на умовах, які викладено вище;

- у будь-якій іншій справі, судом завжди виконуються вимоги, передбачені пунктом 53 Порядку-939, у частині лише погодження із відповідним органом СБУ (за місцем слухання такої справи) потреби адвоката в роботі із секретною інформацією саме за цією справою (з об'єднанням форми допуску до державної таємниці, характеру відомостей з якими буде працювати громадянин та посиланням на статті Зводу відомостей, що становлять державну таємницю);

- надалі, адвокат, в РСО за місцем розгляду справи, яка слухається першою, отримує довідку за формою, передбаченою додатком 14 до Порядку-939 та надає її за місцем судового розгляду іншої справи;

ДОВІДКОВО:

Виходячи з приписів пункту 107 Порядку-939, довідки про наявність допуску до державної таємниці підписуються начальниками РСО установ, скріплюються печаткою цього органу, реєструються в журналі обліку довідок про наявність допуску до державної таємниці, складеному за формою згідно з додатком 16, і видаються на строк до 12 місяців.

Одна довідка може використовуватися для роботи в кількох установах. Після того, як потреба у використанні довідки минула, або після закінчення строку її дії довідка повертається до РСО та долучається до окремої справи, строк зберігання якої становить п'ять років з часу її закриття.

- у разі ухвалення судом за місцем розгляду справи, яка слухалась першою, вироку (вступу вироку в законну силу або його апеляційного оскарження) та припинення адвокату доступу до державної таємниці, видана довідка за формою, передбаченою додатком 14 до Порядку-939, має бути відкликана, а адвокату - надано доступ до державної таємниці у судовій інстанції, де залишилася на розгляді справа, яка містить відомості, що становлять державну таємницю, з дотриманням заходів, передбачених пунктом 71 Порядку-939.

Виключенням є ситуація, коли адвокат одночасно бере участь у судовому розгляді за різними справами, які слухаються у судах різних інстанцій, та потребує підвищення наявної у нього форми допуску до державної таємниці по одній з таких справ. У такому випадку, суд, де розглядається справа, яка містить відомості, що становлять державну таємницю вищого ступеня секретності, має виконати аналогічний пункту 1 обсяг заходів, витребувати у іншої судової установи облікову картку (форма б) та письмове зобов'язання.

Також, необхідно враховувати, що відповідно до частини четвертої статті 517 КПК, рішення про надання адвокату доступу до конкретної таємної інформації та її матеріальних носіїв приймаються у формі наказу або письмового розпорядження керівником органу досудового розслідування, прокурором, судом.

Окремо, керуючись вимогами пункту другого частини 1 статті 25 Закону України «Про Службу безпеки України», просимо доручити відповідним РСО провести аудит поточного стану допускної роботи щодо розглянутої категорії громадян (у частині, що стосується), усунувши недоліки (за потреби) та впорядкувавши її до 15.10.2020 відповідно до наданих методичних роз'яснень.

Привагідно інформуємо, що цей лист також надіслано на адресу регіональних та інших функціональних органів СБУ для врахування у службовій діяльності, зокрема при проведенні заходів контролю.

Додаток: зразок вмотивованої заяви адвоката, на 1 аркуші.

Начальник Департаменту

Igor HOSKO

Додаток
до листа ДОДТЛ СБУ вих. реєстр.
№ 26/2-4804 від 05 серпня 2020 року

ЗРАЗОК

(конкретизація щодо правоохоронних органів, ПІБ,
дат та номерів у цьому зразку заяви є довільною)

З А Я В А

про необхідність оформлення допуску та отримання
доступу до державної таємниці

27 липня 2020 року, на мою адресу, як захисника Сидоренка Г.Г., що є підозрюваним у скоєнні злочину у кримінальному провадженні № 000000000000000000 від 15.01.2020, поштою надійшло повідомлення прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури від 20 липня 2020 року (копія додається) про закінчення досудового розслідування у вказаному кримінальному провадженні та надання доступу до матеріалів досудового розслідування.

Разом з тим, у повідомленні вказано, що матеріали досудового розслідування цього кримінального провадження містять відомості, що становлять державну таємницю. Тому, мені, для здійснення своїх прав і виконання обов'язків, у тому числі, для ознайомлення зі згаданими матеріалами, потрібно оформити допуск та отримати доступ до державної таємниці, зокрема до відповідних матеріальних носіїв секретної інформації.

Повноважним органом для вирішення піднятого питання у вказаному кримінальному провадженні являється Ваш орган, оскільки досудове розслідування проводилося детективами Національного антикорупційного бюро України.

З огляду на викладене вище, керуючись частиною 3-4 статті 517 Кримінального процесуального кодексу України та частиною 6 статті 22 Закону України «Про державну таємницю», прошу Вас вирішити питання щодо оформлення мені допуску (за відповідною формою) та надання доступу до державної таємниці для можливості повноцінного ознайомлення з матеріалами досудового розслідування, що становлять державну таємницю і подальшої участі в якості захисника Сидоренка Г.Г. у кримінальному провадженні за № 000000000000000000.

Відповідь за результатами розгляду цієї заяви прошу надіслати мені письмово на мою адресу.

Додаток: _____

Адвокат _____